

23.2.2011

Vuõssnaroodi vuässõõttâmvuõtt âlgg staaneed tââ'v vuälvuõd õhttsažtuâjast.

Tä'bbe puu'di nu'bb tââ'v vuälvuõd parlamenttaarlaž foorum. Foorumest sää'm parlamenttaarlaž suávtõõzz (SPS) ee'ttkõõ'sti Lää'ddjânnam sää'mtee'g'g da ja SPS:z saaggjää'dteei Klemetti Näkkäläjäu'rr. Foorum vuõlttii kõrr saagg tââ'v vuälvuõd õhttsažtuõjju vuässõõtti valdiaid. Fooruum õõlmásceäkkmõõžžâst õõlgeš valdiaid õhttsažtuâjast vuõssnaroodivui'm raajjâd alttõõzzid, mä'htt vuõssnaroodi vuässõõttâm- da vaikktemvuäittmõõžžid staaneet tââ'v vuälvuõd õhttsažtuâjast" maainast Näkkäläjäu'rr, kää'tt leäi SPS:z da o'dinakai vuõssnaroodi võborše'kken valmštõõllmen fooruum õõlmásceäkkmõõžž.

Tââ'v vuälvuõtt (PU) lij õhttsažtuâjj, tä'st peäggtum neellj tää'ssäärv skeäpprin: Euroop Unionin, Ruõššin, Taarin da Islaandin. Jânnamtiõõdlânji Tââ'v vuälvuõd vu'vdd kätt Reddviõstâr-Ruõšš, Nuõrtimiâr da aartklaž vuu'd, mie'ldd looggee'l Barents vuu'd. Yhdysvalta da Kanada liâ Tââ'v vuälvuõd vä'hsseejânnam. Tââ'v vuälvuõdâst liâ nellj skeäppervuõttâd: pirrõs-, sosiaal- da tiõrvâsvuõtt-, trafuikk- da logistiikk- di kulturskeäpparuõtt. Vuõssmõs tââ'v vuälvuõd parlamenttaarlaž fooruum õ'neš Brysslest ee'jjest 2009. Sää'm vuässõ'tte fooru'mme SPS:z da aartiklaž parlamentaarnee'kki põõšši komitea pääi'k.

Parlamenttaarlaž foorum põhtt ou'dde vuõssnaroodi vuõiggâdвуõdди lokku vä'lddmõõžž, tââ'v vuälvuõd tuâjast. "Leäm aabâs šiõgg miõlâst fooruum õõlmásceäkkmõ'sše da SPS tuejjii jânnai tuâi õõlmásceäkkmõõžž ou'dde. Piizarkää'dd vâlmštem vue'lnn âarrai çuä'jtõõžžâst õõlmásceäkkmõ'sšân, i'leämmaž vuõššân ni sää'nn vuõssnaroodi vuõiggâdвуõdдин. Äâ'n liâ vuõssnaroodi vuõiggâdвуõd va'lddum vaiddsânji lokku õõlmásceäkkmõõžžâst, nu'tt mä'htt tõn skeäpperprograamin. Lij aabâs vääžnai ä'sš, što vuõssnaroodi vuõiggâdвуõd vää'ldet lokku horisoonnallsânji " maainast Näkkäläjäu'rr šiõgg miõlâst.

Foorum õõlgti õõlmásceäkkmõõžžstest, što tââ'v vuälvuõd da vuõssnaroodi õhttsažtuâjj âlgg lââ'zzted da tõn vääžnavuõtt âlgg veâl jâanab reksmâ'tted. Pirrõs-skeäpparuõdâst foorum au'žžii valdiaid staaneed vuõssnaroodi vuõiggâdвуõdдид, te'l ko oudâs viikkâm tuâjjan lij oddsmeei energii. Lââ'ssen luâdresuurzzi äu'kkumužžâst âlgg pue'rben kiõççâd vuõssnaroodi vuõiggâdвуõdдид da kulttuursaž da pirrõõzzi mie'lddosaž vaikkõõzzi ärra.

"Leäm aabâs šiõgg miõlâst ko õõlmásceäkkmõõžžâst õõlgeš, što oddsmeei energiiää'blki da luâdresuurzzi äu'kkumuš ij vuâžž strâššjed vuõssnaroodi vuõiggâdвуõdдид. Ruõšš valdia še priimi kuâñjad âarrai ää'bleemvue'jjid. Piõggviõkkmuõrrkee'dd liâ juõ'kk beä'lnn saa'mi jâlstem vuu'di pirr, strâššjam puâžžhâaid. Luâdresuurzzi äu'kkumuš, mä'te oolj pogškuätmõš, lij jeärben Ruõššâst strâššjam mäñgi vuõssnaroodi pi'rõggumužž da kulttuur juä'ttkjemvuõd. Tuäivvap, što õõlmásceäkkmõš vää'ldet lokku Ruõšš energiipoliitiikkâst. " Maainast Näkkäläjäu'rr.

Foorum pu'httem odd alttõs lij näkam, što sosial- ja tiõrvâsvuõttskeäpparuõ'tte vääldçep odd vuässõõzz, kää'tt kuâskk ää'brvuâlaž jie'llemvue'jji staanumužž da oudâsviikkmõõžž." Tätt lij sami tuõtt da vääžnai maainâs. Ää'brvuâlaž jie'llemvue'jji keähnas kanntemvuõtt da jie'llemvue'jji ää'nnemouddõõzzi njuõrsmumuš lij kiâssam máttmid vuõssnaroodõhttsažkoo'ddid tuõdi ä'kkesnallšem pro'blee'mi ärra. Há't mâka Kanadast, ko nue'rjçääu'd kaupp lij EU:n kiõlddi diõtt occnam, mie'cstee'ji puõttitää'zz liâ luâšttam nu'tt vuâlas, što mäñgas liâ jouddam looppted jie'llemvue'jjes, kooi kee'jjest sij pue'rrjie'llem da pi'rõggumuš lij leämmaž. Tât lij viikkâm tõõzz, što mäñga liâ puâttam sosiaalaž pro'blee'm, mä'te ku'kesäiggsaž veei'n äânmmõõžžâst kiävva da ou'dde puâtt jiijjâs aaštçõõttmõš, ko tõn tää'skest i'lla teänab piâssmõš, ij-ga ni tõn pä'jjel puä'd vuäittmõš pue'rab ärra da nu'tt ä'tte mäñga jiijjâs kiõdeez pääi'k i mä'ne sârmma." Näkkäläjäu'rr maainast, näkkam tuõttsõs jie'llemääi'jest, kää'tt lij šõddâm ou'dde.

Tââ'v vuälvuõđ odđsumuš skeâpparvuõtt lij kultturskeâpparvuõtt. Foorum čiõlggii veâl tõn, što mä'htt vuõssnaroodi jiõččaltteejes vuässõõttmõš kultturskeâpparvuõ'tte lij jiijjâsnalla vääžnai. ” Vuõssnaroodin liâ jiânnai ouddmõõžž kultturskeâpparvuõ'tte. Vuõssnaroodi musikk, čea'ppõs, kiõtt-tuâjj da čuâ'jtem čea'ppõõzz õõlgči lee'd skeâpparvuõđ kõõskmõš pããi'kest” Nããi't Nãkkãlãjãu'rr vuãinn.

”Åã'n leã'p vuãžžam vääžnai aa'sšid fooruum õõlmãsceãkkmõ'sše da mee'st fe'rttai âãnned huõll tõ'st, što tõk šõõddči valddum lokku tââ'v vuälvuõđ jee'res skeâpparvuõđin da õhttsažtuâjast. Mee'st vuõssnaroodin da sää'm parlamenttaarlaž suãvtõõzzãst âlgg raajjãd alttõõzzid tõ'st, što mä'htt čõõđtumuužžãst åãrrai vääžnai aa'sšid vuei'tet piijjãd tuãimme. Jeãrben mee'st âlgg smiõttãd tõt, mä'htt vuõssnaroodi vuässõõttãmvuõtt vuei'tet pue'rmõsãn staanãd tââ'v vuälvuõđ õhttsažtuâjast. Pue'ttep kiõtt'tõõllãd åã'sš njuhčẽmannust SPS:z halttõõzz puõ'tti sãbbrest da tuãiv mie'ldd vuãžžap te'l valmštõõllãmtuãi puã'rast alteem vuãlla”, maainast Nãkkãlãjãu'rr.

Konfereens õõlmãsceãkkmõš kãunnai tã'st.

Kuãmad tââ'v vuälvuõđ parlamenttaarlaž foorum riãžžãt Ruõššãst ee'jjest 2013.

Lãã'ssteãđaid: Saaggjãã'dteei Klemetti Nãkkãlãjãrvi, klemetti.nakkalajarvi@samediggi.fi, +358505242109